

UJ

KÉP

Keren Hajjeszod
für Mitteleur
BERLIN
Sächsischestr. 8.

II

ZSIDO-POLITIKAI-NAPILAP

Külgügyminiszter kerestetik

Furcsa és érthetetlen, hogy az új lengyel kormány nem tud felhajtani valamirevaló politikust, aki átvénné Sapieha külügyminiszter örökét. A dolgot nem a politikai helyzet teszi furcsává és érthetlenné, ha ezt nézzük, az úgy érthető és rendjénvaló. De furcsáljuk, hogy a lengyel politika sokféle pártáryalata ezekben a kritikus percekben egyetlen államférfiut sem szolgáltat s a lengyel politikusok között nem akad sem egy komoly ambició, sem egy komoly stréber, aki ezt a legelőkelőbb tisztet vállalná. Holott a lengyel politizáló nemzet, amelynek ezt a hajlamát másfélszázadon át elnyomták, ott minden főnemes, minden gróf, a slachtának minden épkezláb tagja született politikusként és diplomatának tudja magát, minden álmai tarsolyába hordozza a külügyi marsallbotot. És íme Lengyelország restaurációjának alig négy éve után bekövetkezett a hihetetlen pillanat, amikor lámpással világítanak minden bokor alá és nem találnak sehol külügyminisztert. A pillanat már nem is új, már meg is ismétlődött: hetekkel ezelőtt, amikor Sapieha külügyminiszter megbukott, ugyanez a csend fogadta a tárcakínáló kormány kiállítását, egyetlen lengyel politikus sem akarta elfogadni. Mit volt mit cselekedni? A bukott külügyért felkeltek a halottaiból és újra beültettek a valaha ezekre áhított tüneményes pozícióba. Sapiehanak ez a második tárcavállalása csak pinkódi miniszterseg volt, míg egy-két hetig tarthatta magát, mert közben kiderült, hogy ő és politikája már regen meghalt s a bukott ember végérvényesen és visszavonhatatlanul megbukott.

Miben bukott meg ez a Sapieha és miben mult ki az ő külpolitikája, hogy most senki sem mer a székébe ülni, mintha pestis vagy más halálos ragály áradna belőle? Pillanatnyilag a lengyel külpolitika a felsősziléziai helyzeten vágódott hanyatt. De Felsőszilézia már csak utolsó láncszem abban a szerencsétlenül izgatott politikában, amit Lengyelország külügyminiszterei az új fennállás óta folytattak. Minthacsak másolni akarnák a balsorsu multat, amely százegyházy évvel ezelőtt a Koszciuszko-féle felkeléssel igyekezett vérrrel, harccal, keserűségese nemzeti fellángolással menteni, amit a politika olyan végzetesen elrontott. Lengyelország, amely a világháboru egyik kétségtelen eredménye, egyike lehetne a jó és rendez nemzeti államalakulatnak, ha igyekezne megnyugodni, békés politikát folytatni, minden erőt és tehetséget a belső gazdasági élet megnyugtatására és reorganizálására összpontosítani. Ezzel szemben mit csinál Lengyelország? Amióta megvan, állandó konfliktusai vannak. A konfliktusokat nagyrészt ő maga szítja. Mert az izgatott lelkiállapotot, amelyben az ország és a nép él, nem tudja elcsúszítani, a felzaklatott erőket nem tudja levezetni és produktív utra terelni. Mint az alkoholistáknak, vagy az ópiumszívónak mindegyre újabb és újabb izgalmaakra van szüksége. Nincs az európai politikának olyan időszaka, amelyben Lengyelország egyegy új problémájával ne kísértene. Állandó viszályban van valamennyi szomszédjával; nincs kivétel és nincs szövetségese. Harcba áll hosszú hónapokon át Oroszországgal, amikor már már békét kötne, újra támad, akkor egydőre olyan kellemetlen helyzetbe kerül, amire majdnem rámegey az országa. De mint született hazárdjátékos, mellreszivott izgalommal, határozott zsenialitással kivédi ezt is. Harcot folytat a litvánokkal. Kospirál az ukránokkal. Konfliktust kever Poroszországgal. Nézetérései vannak

Csehszlovákiával a tescheni és a sziléziai kérdésben. Az egyetlen szomszédja, akivel még nem veszett össze, Románia. És ez sem az ő érdeme.

A felsősziléziai hazárdjátékban nem volt szerencséje. Kezd egész Európa ellene fordulni, szövetségesei is, elsősorban Anglia és később maga Franciaország is. A lengyel nacionalizmus elvesztette a játszmat, de a lengyel külpolitika nem tud olyan szépen és elegánsan visszavonulni, mint ahogy a lengyel politikai főnemességtől Nizzában és Montecarlóban megszokta a világ. Onnan egy-egy viharos éjszaka után, amelyre mindenük ráment, olyan méltóságos homlokokkal távoztak, mintha semmi sem történt volna. Mindezzel

nekünk nem célunk valami brutalisan kritizálni a lengyel külpolitika helytelen irányát, csak rá akarunk mutatni, milyen szerencsétlen dolog, ha egy ország nem elégszik meg mindazzal, amit valaha álmaiban sem mert volna remélni és jó belső-politika helyett rossz külső-politikát csinál. Jó belső-politikával Lengyelország nagy lehetne már most is, erős és gazdag s a lengyel márka nem volna a világ utolsó valutája, amely még az osztrák koronának is alig a felét éri meg. Szomorú, de értelmes tanulság Lengyelország esete. És minden furcsasága és érthetlensége ellenére meg lehet érteni, miért nem vállalja el senki lengyel politikus a szerencsétlen Sapieha szerencsétlen örökét.

A német kancellár Felsőszilézia sorsáról

A szövetségesek közös lépése Berlinben és Varsóban — A német pártok támogatják Wirth kormányát

— Az Új Kelet tudósítójától —

Berlin, június 3. A felsősziléziai kérdésben véglegesen megegyezett az angol és a francia kormány. A két kormány jegyzékváltása precizizozta azokat a módosztatokat, amelyek alkalmasak arra, hogy Kelet Európának azt a problémáját végérvényesen megoldják. Briand legutóbbi jegyzéke, amelyet a londoni francia nagykövet nyújtott át Lord Curzon angol külügyminiszternek,

Örömmel konstatálja a két állam közeledését

és azt javasolja, hogy Felsőszilézia rendjének és békejének helyreállítására közösen tegyenek lépéseket Berlinben és Varsóban. A jegyzék szükségesnek tartaná azt is, hogy együttes közléseket tegyenek az oppelni szövetségközi bizottságnál és szólítsa fel azt, közölje Felsőszilézia népével, a szövetségesek szilárdan elhatározták, hogy

a felsősziléziai kérdést igazságosan és a békeszerződés rendelkezéseinek megfelelően fogják elintézni.

Wirth kancellár a Reichstagban mondott legutóbbi exorzéját három részre osztotta. Ismertette először az ország gazdasági helyzetét, beszélt azután az újjáépítés és a kártérítés kérdéséről, végül a belpolitikai és külpolitikai helyzetéről.

— Az ország gazdasági helyzete, — mondotta — azzal, hogy elfogadtuk az ultimátumot, nem rosszabbodott, de fokozottabb termelést követel. Az ultimátumot Németország őszintén fogadta el és azt őszintén akarja végrehajtani.

Legfőbb feladatunk, hogy az ország gazdasági életét megszervezzük

és a konszolidációs munkát elvégezzük.

Ismertette az ország belpolitikai helyzetét, felszólította a pártokat, támogassák a kormányt építő munkájában. Az ország kormányzását a legsúlyosabb időben vette át a birodalmi kormány, tudatában van annak, hogy milyen felelősségteljes munkát vállalt, a kormány mégis vállalta, mert megakarta teremteni a békét és a nyugalmat. Ez a gondolat vezette a kormányt akkor is, amikor az ultimátumot elfogadta. A szomszédállamokkal és Európa többi államaival Németország barátságban akar élni.

Beszélt ezután a felsősziléziai kérdésről. Rámutatott arra, hogy

Felsőszilézia népe ragaszkodik az anyaországához.

Hiába igyekeznek egyes körök történelmi adatokkal bizonyítani, hogy Felsőszilézia nem német terület, Felsőszilézia sorsát a népakaratnak kell eldöntenie és a népakarat azt kívánja, hogy Felsőszilézia Németországhoz tartozzon.

Nem is merek azokra a következményekre gondolni, — mondotta, — amelyeket Felsősziléziaiának máskénti megoldása idézne elő. Remélem, hogy ezt a szövetségesek is belátják és az igazság és Középeurópa békejének érdekében Felsősziléziát Németországhoz csatolják.

A kancellár beszédét a Reichstag nagy lelkesedéssel fogadta. Az ülés után a pártok együttes értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy a kormányt munkájában támogatni fogják.

Felsősziléziában a helyzet nem változott. A felkelők újabb csapatokat vetettek harcba, amelyekkel sikerült helyenként eredményeket elérniük. A német csapatok erre az egész fronton ellenoffenzívát kezdtek. A német ellenoffenzívának azonban nem volt sikere.

A német csapatokat az Ode-rán-túra szorították vissza.

A németek különösen Rosenberg és Neudorf városok ellen koncentrálták erejüket. A két város órákig volt ágyutüz alatt. A lengyel felkelők elfoglalták Kempen városát és a körülötte fekvő falvakat. A francia csapatok egyébként megkezdték az antant által kijelölt semleges zóna megszállását. A francia csapatok eddig sehol ellentállásra nem találtak.

Anglia, Franciaország és Olaszország

erélyshangu jegyzéket intézett a bajor kormányhoz,

amelyben követeli, hogy a kormány kezdje meg a csapatok lefegyverzését. Ha a lefegyverzés június 15-ig meg nem történik, a szövetségesek megszállják Münchenet. Az angol kormány megbízásából a müncheni angol követ megjelent a bajor miniszterelnöknél és kormánya megbízásából kijelentette, hogy a lefegyverzés kérdésében a szövetségeseikkel Bajorországgal sem tehetnek kivételt. A bajor miniszterelnök válaszában kijelentette, hogy Bajorország a szövetségesek követelésének eleget tesz és csapatait lefegyverzi.

Készülődés Nyugatmagyarország átadására és Baranya kiűrtelére

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A bécsi lapok értesülése szerint Nyugatmagyarországot angol katonaság fogja megszállani, hogy az átadás sima lefolyását biztosítsa. A magyar kormány ha diplomáciai úton nem ér el engedményeket, úgy ellentállásra természetesen nem gondol.

Nyugatmagyarországon a nagynémet mozgalom is jelentkezik. Magyaróvárról jelentik, hogy május 29-én a salzburgi népszavazás napján a mosonmegyei Valla-ban nagynémet tüntetések voltak a Németországhoz való csatlakozás mellett. Vasárnap délután Ausztriából több agitátor jött át a határon, akik Magyarország ellen izgatták a tömeget és követelték a Németországhoz való csatlakozást. Az agitációnak meg is volt az eredménye, mert a községben az éj folyamán fekete-fehér vörös német birodalmi zászlókat tűztek ki. Réthel főispán, mítor másnap tudomására jutott a dolog, azonnal megindította a vizsgálatot. Megállapították, hogy a tüntetésben az osztrák kormánynak semmi része nincs s az csak felelőtlen nagynémet elemek műve volt. Intézkedtek, hogy hasonló demonstrációk többé sem Valla-ban, sem másutt ne fordulhassanak elő.

Baranya kiűrtelése

Berky Gyula kifejtette, hogy nagy bizalommal viseltetik Bánffy Miklós külügyminiszter iránt, aki már eddig is megmutatta, hogy a diplomáciába a magyar gondolkodást be tudja vinni. Magyarországnek minden vonalon a kiegyensúlyozott politikáját kell folytatnia. Berky szerint meg kell szüntetni az egyoldalú Habsburg orientációt és most, hogy Baranya kiűrtelése kérdése újból aktuálisá vált, ismételtén le kell szögeznie a nemzetgyűlés előtt hogy a magyar nemzeti eszme mellett kitartott lakosságnak sok szenvedést kell elviselnie. A külügyi kormány sok tényből látja ugyan, hogy a kormány foglalkozik a lakosság sorsával, de a kiűrtelés siettetése érdekében kívánatosnak tartja hogy a kormány nyilatkozzék. Jelenték ki, Baranyában a kiűrtelés után a jogrend és a törvény fog uralkodni. Igéretet kell tenni arra, hogy a bosszúállás politikájának helye nem lesz és a büntetők felett csak a szabad független és pártatlan bíróság fog itélkezni.

Magyar-csehszlovák tárgyalás

A csehszlovák magyar tárgyalások lefolytatására a magyar delegáció Prágába érkezett. A politikai és jogügyi tárgyalásokat szombaton megkezdik. A gazdasági tárgyalásokra vonatkozólag, amelyet Budapesten fogják folytatni, most folynak az előkészületek. A cseh delegáció előreláthatólag jövő szardán utazik Budapestre.

Prága, jun. 3. A csehszlovák magyar tárgyalások ma kezdődnek. Magyar részről Posvay meghatalmazott miniszter vezetésével, Horváth belügyi államtitkár, Berczelly igazságügyi miniszteri tanácsos, Pogány kultuszminiszteri tanácsos, Benis polgári iskolai igazgató, Kernler pénzügyi államtitkár és Haller pénzügyminiszteri tanácsos érkeztek ide. Csehszlovák részről a tárgyalásokat dr. Hopza egyetemi tanár, külügyi osztályfőnök vezeti.

A bizottság tagjai szlovák részről dr. Ruman szepesi zsupán, most kinevezett ítélőtáblai elnök dr. Kallay, dr. Doleis miniszteri tanácsos, dr. Fajnor miniszter, dr. Markovics volt miniszter, Stepanek Antal iskolai referens és Pavla Bogdan volt szibériai meghatalmazott miniszter, cseh részről pedig dr. Wellner külügyminiszteri tanácsos, dr. Halfer külügyminiszteri osztálytanácsos, dr. Javey külügyminiszteri titkár, dr. Hoetzel belügyi osztályfőnök, dr. Joachim belügyminiszteri tanácsos, dr. Talouch kultuszminiszteri tanácsos, dr. Otavszky kultuszminiszteri osztályfőnök és dr. Pollak igazságügyi osztályfőnök. A csehszlovák bizottság tegnap és ma is ülést tartott, amelyeken feldolgozták és előkészítették a tárgyalási anyagot. A magyar delegáció pénteken délelőtt mutatkozik be. Az üdvözlések és megbízó levelek kicserélése után a tárgyalási anyag napi rendjét állapítják meg, azután kezdődik az érdemleges tanácskozás.

Az erdélyi postatakarékpénztári betétek sorsa

A forradalom idején visszatartott pénzesutalványok

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Erdélynek Romániához való csatolása óta elintézetlen a felosztott postatakarékpénztári fiókok ügye. Számos erdélyi lakosnak van követelése a budapesti postatakarékpénztár-főintézet felé, amelynek kifizetésére mindeztideig nem történt intézkedés. Hasonlóképpen elintézetlen a postatakarékpénztári járadékkönyvecské ügye, amelyek tudvaleg nem egyebek, mint a postatakarékpénztárnál letétbe helyezett hadikölcsön részvényekről szóló elismervények.

A postatakarékpénztári járadékkönyvecské számát annakidején be kellett jelenteni a pénzügyigazgatóságnál. Akik ennek a bejelentési kötelezettségnek nem tettek eleget, érdeklődjenek az illetékes pénzügyigazgatóságnál, ahol felvilágosítást adnak arról, vajjon a járadékkönyvecské elvesztették-e érvényességüket vagy nem.

A kolozsvári postaigazgatóság még a múlt év szeptemberében összeírta az összes hatáskörébe tartozó volt postatakarékpénztárakra szóló betéti könyvecské számát, összegét és felterjesztette a bukaresti vezérigazgatósághoz. Minthogy azonban e magyarországi tartozások kifizetésére a kulcsot a római konferencia fogja megállapítani, a betétkönyvecské és járadékkönyvecské tulajdonosai valószínűleg sokáig nem jutnak még pénzükhöz. Erdélynek pedig mintegy negyven millió korona követelése van a magyarországi postatakarékpénztártól.

Nemkevesbé fontos volna a forradalmi időkből származó postautalványi tartozások rendezése is. A forradalom hónapjai alatt ugyanis a postahivatalok felvettek pénzesutalványokat, de gyakran megtörtént, hogy a pénz nem jutott ki az elcsimézett. Az erdélyi postaigazgatóságoknak ezeket, a kinemfizetett utalványokat is össze kellene írni, hogy kifizetésükre sor kerüljön. Feladók és címzettek azóta is állandóan reklamálják ezeket az összegeket, de minden eredmény nélkül. Az ilyen módon kinemfizetett pénzek csupán Erdélyben tizenöt millió koronára rúgnak.

Kétségtelen, hogy a jelenlegi nagy pénzhiányban ennek az ötvenmillió koronának a forgalomból való elvonása is érzékeny vesztesége a gazdasági életnek. Amikor már minden oldalról megindult a munka, az ipar és a kereskedelem reorganizációja, ennek az igen fontos függő ügynek sem szabad tovább rendezetlenül maradnia.

A tisztviselők ügye a kamarában,

Bukarest, június 4. A kamara mai ülésén a képviselők csak kevés számmal jelentek meg. Napirenden pénzügyi javaslatok vannak. Elsőnek Georgescu (nemzetipárti) határozati javaslatot olvas fel a nemzeti ellenzék nevében, amelyben kijelenti, hogy a kamara esti ülésein ezennel nem fognak többé interpellálni, mert a többségi képviselők az esti ülésekre nem mennek el. Az elnök válaszában kijelenti, hogy intézkedni fog, hogy a képviselők az ülésekről ne maradjanak el. Morandini (többségi) szól hozzá elsőnek a pénzügyi javaslatához. Figyelmezteti a kormányt, fordítson nagyobb gondot a tisztviselőkre, mert azok csekély fizetésük miatt kénytelenek más foglalkozás után nézni és így elhanyagolják munkájukat.

Titulescu: S riva érzem magam. Régen én is tisztviselő voltam. A vádakat visszautasítom. A tisztviselők kötelességüknek eleget tesznek.

Morandini: Tisztelet a kivételnek. Az ország pénzügyi helyzetét vizsgálja s rámutat arra, hogy a pénzügyek szanálása még legalább két három évig tart.

— Románia és Csehszlovákia között megindul a pénzforgalom. A kolozsvári postaigazgatóságtól kapott értesülésünk szerint Románia és Csehszlovákia között nem sokára megindul a pénzesutalvány forgalom. Kifizetés mindketten részről 1:1 arányban történik

A Tisza-pör tárgyalása

Gärtner és Vágó ideges — Hock János irásos vallomása

— Az Uj Kelet tudósítójától, —

A Tisza-pör minden tárgyalásának megvan a maga szenzációja. Tegnap Gärtner Marcell azt kérte a bíróságtól, hogy a sajtót rekeszék ki a tárgyalásokról, mert már eleget hazudtak az ügyről össze-vissza. Az elnök kivette és egy napi bőjtre ítélte sötét zárkával egybekötve.

A mai tárgyaláson Vágó viselkedett idegesen, mire az elnök elrendeli Vágó eltávolítását. A délutáni ülésen Vágó felugrik, az emelvényhez siet és az elnökre kiált:

— Elnök ur, hallgasson meg! Én többet nem jövök el a tárgyalásra!

Az elnök figyelmezteti, viselkedjék nyugodtan s menjen vissza a cellájába, mire a csendőr karonfogta a vádlottat és kivitte.

A Tisza bűnpörrel kapcsolatban Hock János vallomást küldött a bírósághoz. Hock János a következőket vallja:

— Papiesküreme, lelkiismeretemre hivatkozom, melyhez félbecsületemet is leköltöm, hogy önkéntes tanuvallomásomat legjobb meggyőződésem alapján teszem. Kijelentem, hogy a nemzeti tanácsban Friedrich István soha sem vett részt, a klubhelyiségbe, mint párttag járt fel. Friedrich mindig a legszélsőségesebb álláspontot képviselte. Mindig meggyőződéses, erős függetlenségi politikusnak tartottam, aki tüszefű, merész ember. Ő is beszélt egy alkalommal az erkélyről a tömeghez, azt mondta a népnek, hogy menjenek Budára és mutassák meg József főhercegnek, hogy mit akar a nép.

— Azt a kijelentést, hogy „szenteltvízzel nem lehet forradalmat csinálni”, Fényes László tette. Fényes egy alkalommal azt a kijelentést is tette, amikor Tiszáról volt szó: „Nem vérontásról beszélnek, csak politikai akcióról.” Kijelentem mindenne, ami szent, hogy a Nemzeti Tanácsban Tisza meggyilkolásáról sem hivatalos, sem magánbeszélgetésben nem esett szó.

Egy bécsi nagybank belebukott a valutázásba

A bankcég főnökeit és tőrtisztviselőit letartóztatták

— Az Uj Kelet tudósítójától, —

Bécs, június 2. Szenzációs bankhukás foglalkoztatja Bécs pénzügyi köreit. Az Ignác Neumann et Co. bank fizetésektelensége és sok visszaélése áll a pénzügyi érdeklődésének középpontjában, különösen azóta, mióta a cég főnökeit a rendőrség letartóztatta.

Az üzleti könyvek felülvizsgálásánál 45 millió koronát meghaladó passzívát állapítottak meg. A cég állítása szerint a nagy veszteséget a lengyel márka rohamos elértéktelenedése idézte elő. A bank egyezkedési ajánlatokat tett üzletfeleinek, de a tárgyalások még be sem fejeződtek, amikor közbejött a rendőrség. Két károsult vállalat ugyanis feljelentést tett a bank ellen család címen, mert a Neumann-bank nem fizetett ki nagyobb mennyiségű külföldi valutát, amelyet általa utaltattak át Bécsbe a feljelentő cégeknek. Letartóztatták a cég két tulajdonosát, Ignác és Leopold Neumannt, továbbá a bank két igazgatóját, Ignác Heimlichot és Ladis Oehlert, akiket csalárd devizaüzletekben is büntönek tart a rendőrség. Ettől eltekintve a cég nagyobb valutaszpekulációba fogott akkor, amikor már fizetésektelenség volt.

A bankbotrány kipattanása után még öt cég tett bünvádi feljelentést a Neumann bank ellen. A nyomozás megállapította, hogy a vállalat kötelezettségei az ötven millió koronát meghaladják, viszont vagyona alig éri el a tízmilliót. A feljelentők között van a Pereira és Kende, valamint a Wächter-bank is. Heimlichről megállapították, hogy egy 120 000 korona értékű gyűrűt és három luxusautót ajándékozott barátjainak. Az autót a rendőrség lefoglalta és a nyomozást folytatja.

Látogatás a panaszkodó Váradon

— Az Új Kelet tudósítójától. —

Nagyvárad, június 3. A „peceparti Páris”, ahogy a régi várad bohémek gunyolták nagyvárosi allűrjei miatt szűkebb pátriájukat, most nagyon szomorú és csüggeteg. A gunyban azonban több volt a beczés, mint a szatira. A Pece kicsiny, silány patak, ott éktelenkedett a város közepén és ilyenkor nyári kánikula idején elviselhetetlen illatokat ontott magából. Azóta elföldték, betemették a Pece-patakot, ma már nem is látni, merre kanyarog szennyves kis vize és Váradon nagyot fordult a világ. Váradon általában nagyobbakat szokott fordulni a világ, mint másutt. Ez a város kényesebb, vagy finomabb idegzetű a többinél és szeizmográf érzékenységgel reagál minden változásra. Különösen a gazdasági élet hullámvérési csapnak itt magasra. Várad par excellence kereskedőváros. A háborus konjunktúra, a hihetetlen és gyors vagyonszerzés ördöge talán sehosem ült olyan orgiákat, mint Váradon és kereskedők mesélik, hogy az ezerkilencszáztizenhárom nagy krachok idején Váradon volt a legtöbb inzolvens. Szereti a szélsőségeket ez a város, a nagy lendületeket és még nagyobb bukásokat. Most például az elbukás évadja van Váradon. Mint egy elalélt nagy virág, melynek elvágta életkapaszkodó gyökereit s még nem tudott ujakat eresztetni, olyan ma Várad: szárnyaszegett szomorú.

A nagy krízis

Amerre járok, panasz és siránkozás. Az emberek kifordítják tenyerüket: ilyen gazdasági krízis még nem volt. Pang minden, nincs üzlet s a kis zsidó existenciák úgy hullanak, mint viharban az apró madarak. És Várad ebben az általános gazdasági krízisben is elől jár. Itt minden baj hatványozottan jelentkezik s ha máshol az árubség és olesósági hullám kellemetlen zavarokat idéz elő, itt katasztrófává duzzad, magasbaágaskodik és kirelhetetlenül kasszal le embersorokat. A Royal terraszán és a Fekete Sas, — most Metropolis — előtt, ahol a kenyérrért, az aranyért folyik a csata, a váradai börszen most sok letört, riadt embert látni, akik üzletért, levegőért kapkodnak, mint a vízbefuló és rezignáltan emlékeznek a letűnt „szép háborús idők”, amikor minden bokorban üzlet virult, kövérek és rövidlejártauk, csak ki kellett nyújtani a kezét és válogatni. Ma már a valuta szezonja is elmúlt. Nehéz, nagyon nehéz az átmenet a kiszámíthatatlan, ezerarcu háborus gazdasági életből a béke nyugott termelésébe és különösen nehéz Váradon. Nagyváradnak egészen speciális bajai vannak.

A váradai bajokat körülbelül így foglalják össze előttem:

Nagyváradnak a háboru előtt és alatt a régi Magyarország városai közül a legnagyobb piaca volt. Az Alföld felé benyult ez a piac Szolnokig és Békéscsabáig, idetartozott az Érmellék és Várad felé húzott a Sebes-Körös egész völgye. Ennek a nagykiterjedésű területnek volt géppontja Nagyvárad, ide hozta a vidék nyersterményeit és itt szerezte be ipari szükségleteit. Ez a körülmény tette Váradot olyan jelentős ipari és kereskedelmi várossá. Az új területi beosztás következtében

elvesztette piacának nagyrészt.

Elvesztette elsősorban az alföldi részeket, ami halálos csapást mért a malomiparra. Nagyvárad határváros lett, hat kilométerre húzódik a magyar határ. Emiatt Váradon még mindig szigorított katonai állapot van, ami gátolja a szabadkereskedelem mozgását. Az áruforgalom még nem indult meg teljes mértékben Magyarországra felé. Csak bizonyos, egészen minimális cikkek kivételére engedélyezve s a kiszállítás hallatlan nehézségekbe ütközik. Ugyanis Magyarországra csakis régi CFR. vagonokban lehet árut szállítani, mert a volt MÁV. kocsikat a magyar vasut lefoglalja. Igen gyakran megessett azonban, hogy valamelyik belöldi állomáson kiutalt CFR. vagonokat a határállomáson visszatartották, mert kiderült, hogy nem eredeti CFR., hanem átfestett MÁV. kocsik. Rengeteg

kárunk volt már ilyen vagonátvédek miatt a váradai kereskedőknek, különösen a romlandó áruk szállításánál. A kereskedők arról is panaszkodnak, hogy a Magyarországra szóló utlevél megszerzése igen körülményes és nagy nehézségekbe ütközik, amiben azt a törekvést vélik felismerni, hogy áruikat ne Budapestben, hanem Bukarestben szerezzék be. Ez önmagában véve igen helyes törekvés lenne, de a mai hiányos szállítási és ésszerűtlenül magas tarifális viszonyok mellett kivihetetlen.

Általában súlyosbítja a helyzetet a rossz közlekedés, ami által Várad szinte el van vágva megmaradt piacától is. A hatvan kilométernyire fekvő Belényesről nyolc óráig tart az út, Tenkével sokszor hónapokon át nem lehet közlekedni s az Érmellékről is viszonylagos az utazás. Példaképpen említették fel, hogy régebben csupán Békéscsabától hét vonattal közlekedett naponta. Ugy hirtik, hogy az új közigazgatási beosztás szerint az Érmelléket el akarják szakítani Váradtól és a Szilágysághoz csatolni, ami újabb csapást jelentene a városra.

A kereskedők mint súlyos sérelmet említik, hogy a hatóságok az árdrágítási törvényt kiméletlen szigorral alkalmazták eddig és a legcsekélyebb szabálytalanságot tizezer lei pénzbüntetéssel rótták ki. A súlyos büntetések igen sok esetben elvették az emberek vállalkozási kedvét és bátorságát, a mi szintén hozzájárult a mai gazdasági pangáshoz. Sok a panasz amiatt is, hogy

drága a villany.

Váradon a villany hektóvattja több mint 1 lei, ami horribilisan mondható, ha összehasonlítjuk Kolozsvárral, ahol a villany hektóvattja 27 bani, ipari célokra pedig 10—15 bani. Az áramot szénrel fejlesztik, holott megfelelő vízerők volnának a közelben, amelyeknek okoskerü kihasználása lényegesen olcsóbbá tenné a villanyt. Nagy érdeklődéssel kísérik Váradon annak a nagyszabású tervnek a megvalósulását, amelyet Urszinyi mérnök terjesztett a városi tanács elé. E terv szerint a Körösnek egyik mellékága a Bisztra patak völgyzárógát segítségével rendkívül alkalmas volna egy kombinált vízerő létesítésére, amely egész Biharmegyét elláthatna villamos árammal. A völgyzárógát ezenkívül szabályozná a Körös szélesvízes vizállását és elejét venné a gyakori árvizeknek. A terv keretszáma 30—40 millió leibe kerülne, amely azonban nagy jövedelmezősége miatt 4—5 év alatt amortizálná magát. Természetesen a terv még csak terv, jámbor óhaj, a tanács tanácskoznia fog róla, a jószándék bizonyára ott sem hiányzik, de hiányzik más, sokkal fontosabb: a pénz. Váradon ma hallatlanul

keves a pénz

Igen jövevű cégek a legkínosabb pénzzavarral küzdenek. Egy iskola igazgatója mondotta, hogy jómódu, gazdag hírében álló emberek jönnek hozzá tandíjelengedéssért könyörögni. A bankok gomboloznak és nem adnak kölcsönt. Átura különösen nem. A nagy áresések miatt nem vállalják az esélyeket. Ami kevés kölcsönügylet történik, az is roppant magas kamattal és mellé. Érthető, hogy ilyen viszonyok mellett pang minden és nem bír megindulni a konstruktív munka. Nem építenek. Az egész városban alig egy-két jelentéktelen építkezés folyik, jöllehet, ezen a téren óriási áresések vannak. Egy háromszobás, konyhás, parkettes, teljesen felszerelt modern házat, amint a Szarvas és Klein építőcég birtokában, Klein Emil mérnök közölte velem, felépítenek 130,000 leierért. A legsúlyosabb azonban a helyzet az ipar terén, mert

állanak a gyárak

Váradon voltak az ország legnagyobb malmai és szeszgyárai. Ma a szeszpiacra olyan tulprodukción van, hogy a gyárak kénytelenek voltak megszüntetni üzemüket. Így például állanak a Léderer és Kálmán, a Krausz és Moskovics, a Berger Dániel-féle nagy szeszgyárak, a Löbl H. szeszfinomító. Több ezer hektóliter

szesz hever a raktárakban, amit nem lehet elhelyezni. A malomipar helyzete egyenesen kétségbeesítő. Teljesen, vagy nagyrészt szünetel az üzem a László-féle, az „Adria” és az „Emilia” malomokban, amelyek tudvalevőleg az ország legnagyobb malmai. Beszélgettünk a László malom igazgatójával, aki a nagyvárad

malomipar krízisééről

a következőket mondotta:

— A krízisnek egyik fő oka, hogy a határra kerültünk és aletünk az alföldi gabona-termő vidékektől, amelyek a váradai malmoknak örleményekkel látták el. Ha dolgozni akarnánk, a regátból kellene hozzunk gabonát, ami viszont a magas szállítási tarifa miatt nem bírja el a versenyt. Egyébként a gabonára nézve nincsen szabadkereskedelem, a kormány különböző formalitásokhoz köti a buza idehozatalát, a regátbeli termés zárólva van, úgy, hogy a váradai malmok csak a helyi szükséglet fedezésére kénytelenek szorítottzni, ami e malmok teljesítőképességének huszadrészt sem teszi ki. Így hát érthető, hogy a váradai nagy malmok ma teljesen szünetelnek.

— Segíthetne a helyzetet, ha a kormány nem zárlna a regátbeli termést és a malmoknak, miként a régi magyar kormányok, megfelelő vasuti tarifafedezményt adna. Ebben az esetben a váradai malmok kivételre dolgozhatnának, különösen Csehszlovákiába, amely állam ugyanis importra szorul. De még akkor is, ha a kormány zár alatt tartaná a gabonát, adódna megoldás oly módon, hogy a kormány a gabonaexportot a periferiákon levő malmok által bonyolítaná le. Nagyon helytelen és ugy szociális, mint politikai szempontból káros intézkedés volt a kormánynak, hogy a gabonát eddig örletlen állapotban szállította külföldre, ugyanakkor, mikor a belöldi malmok állottak és sok száz malommunkás volt munkanélkül. A helyes gazdasági politika azt követeli, hogy az árukat feldolgozott állapotban exportáljuk és ne gabonát, hanem lisztet szállítsunk külföldre.

Nem rózsásabb a helyzet a többi ipari üzemben sem. Áll a Hungaria ciggyár, szünetelnek a butorgyárak. Nagyon természetes, hogy az üzembeszünetések folytán Váradon

sokaszer munkanélküli van.

Felkerestük Nagyvárad polgármesterét, dr. Bucico Coriolant, aki az aktuális kérdésekről ezeket mondta:

— A gazdasági krízis nem csupán váradai jelenség. Ma mondhatni az egész világon krízis van. Itt természetesen egyes iparágakban bizonyos zavaró körülmények miatt a krízis súlyosabb. A munkanélküliség szintén általános baj. Amerikában és Angliában milliókra rug a munkanélküliek száma. Sajnos, itt Váradon is több ezer munkanélküli van. A napokban járt nálam egy munkásküldöttség és feltárta a munkásság siralmas helyzetét. Megnyugtattam, hogy mindent elfogunk követni a munkanélküliség enyhítésére. Felterjesztést intéztem a közmunkautygi miniszterhez, hogy a munkanélkülieket helyezze el a feldult vidékeken folyó közmunkálatoknál. Ezenkívül mi is beindítottunk rövidesen bizonyos közmunkákat. Így proppozíciót tettem egy kétmillió csatornázási munka megindítására, ahol szintén sok munkás fog elhelyezést találni. Ugyancsak a munkanélküliség enyhítésére szolgál az az intézkedés is, mellyel köteleztük a háztulajdonosokat és vendéglősöket, hogy végeztessék el a házakon már régóta szükséges renoválási munkákat.

— A lakásviszonyok, mint mindenütt, itt is rosszak. de senki szabad ég alatt nincs, senkit sem tettünk ki jogtalanul lakásából. A lakásügyet egyébként rendeletekkel nem lehet elintézni, csak építkezéssel.

A polgármester ur ezután ismertette a város közigazgatási és ellátási viszonyait, amelyeket kifogástalanoknak mond. Ő nem látja olyan súlyosnak a helyzetet, mint amilyennek Váradon látják. Lehet, hogy a polgármesternek van igaza. Lehet, — de nem valószínű. Várad ma szintén szomorú. m. e.

Az osztrák kormányválság

A Mayr-kabinet marad - A nagynémetek agitációja
- Az Uj Kelet tudósítójától -

Bécs, jun. 3. Az osztrák kormányválságot még nem oldották meg ugyan, de a megoldás uja már világos. A kormányzást ismét a keresztényszocialisták fogják átvinni és valószínű, hogy Mayr is marad, mert a keresztényszocialista-pártnak nem is lenne alkalmasabb politikusa az ország ügyeinek vezetésére. Nincs kizárva, hogy az egész kormány, — talán jelentéktelen személyi változásokat hoznak — megmarad a helyén.

A kormány megmaradását lehetővé fogja tenni az a hangulatváltozás is, mely az utóbbi órákban beállott Bécsben és az egész országban. Az ország lakossága a kormány lemondásából felismerte azt a súlyos helyzetet, amelybe a mozgalom sodorja az államot és ráeszmélt arra is, hogy a Mayr-kormány visszalépése kitolja, esetleg lehetetlenné teszi a szövetségesek támogatását. A csatlakozás érdekében kifejtett fektelen agitáció is megrettent egy kissé, bár a nagynémetek a politikai események változását is hi tudják használni agitációjuk érdekében. Mert míg a komoly politikai körökre mély benyomást tett Wirth kancellárnak a csatlakozás kérdésében küldött megköszönése, addig a nagynémetek Wirth kancellár jegyzékét is Mayr kancellár művének mondják. Sőt erőszakos hangulatkeletésükben odáig mennek, hogy el akarják hitetni, a szövetségesek fenyegető jegyzéküket szintén a kormány kérésére küldték el.

A csatlakozási mozgalommal kapcsolatban érdekes cikket közöl a „Temps“, amelyben többek között a következőket mondja:

Franciaország ellenségei el akarják hitetni a világgal, hogy Franciaország Párisból kormányozni akarja egész Európát. Ez rosszindulatú beállítás, mert éppen Franciaország az, — és ez felel meg legjobban a francia érdekeknek — amelyik azt akarja, hogy minden európai nemzet azt a helyet foglalja el a kontinensen, amely őt megilleti. Franciaország például a maga érdekeit szolgálja, amikor megegyezett Jugoszláviával, amikor segítette a kisantant létrejöttét és amikor állást foglalt az osztrák csatlakozási mozgalom ellen. Mi örömmel látjuk Olaszországnak ezeket az akcióit, mert a békéért történnek és természetesen tartjuk, hogy Olaszország az érdekszférájába eső kis hatalmak barátja és védelmezője az osztrák függetlenségnek. A németeknek is nagyon jól kell tudniuk, hogy rájuk nézve veszedelmes lenne Ausztria annektálása és hogy ezzel megbolygatnák Európa egyensúlyát.

Románia törvénybe iktatja a kisebbségek védelmét. Bukarestből jelenti a Dű.: A parlament a jövő héten kezdi meg a szövetségesek, valamint Csehszlovákia, Románia és Jugoszlávia között a kisebbségek védelmére vonatkozólag létrejött konvenció tárgyalását. Románia tehát elsőnek tesz eleget e részben vállalt kötelezettségének.

— **A chaluc-formációk megszervezése Amerikában.** Az amerikai „Ceire Cion“ szervezet a chaluc formációk alakításának munkáját megkezdte. Irodát állítottak fel, amely az Egyesült Államokból Palesztina felé irányuló chaluc-ügyet intézi. Több zsidó farmer jelentkezett, akik hajlandók a chalucok számára gazdasági kiépítést adni. A chalucok közül azok, akik hajlamot éreznek bizonyos iparágak iránt, ipari kiképzésben is fognak részt venni.

— **Egy angol tábornok vádjai az irországi kegyetlenkedések miatt.** Londonból írják: Crozier angol tábornok, aki félévig volt dandárparancsnok Irországban, újságikkben vádolja meg a kormányt, mert túrte, hogy az angol csapatok Irországban gyilkoljanak, gyujtogassanak és raboljanak. A tábornok kijelenti, hogy azért vált lehetetlenné a helyzete, mert nem túrte, hogy katonái megbontsák a rendet. Az angol katonák gonosz tevőként viselkedtek és a többi közt egy postahivatalba is betörték, amelyet teljesen kifosztottak.

A francia kamara elhalasztotta a trianoni béke ratifikálását

Páris, június 3. (Damian.) A trianoni békeszerződés ratifikálását a kamara ismét elhalasztotta, mert a tengerész munkások ügyének vitáját akarja először letárgyalni.

Norvégia általános sztrájkja előtt

Helsingfors, jun. 3. (Damian.) Norvégiában a helyzet kritikus. Az általános sztrájk kitörése csak órák kérdése. A kormány önkéntes csapatokat toboroz, hogy a sztrájk idején az élelmiszerszállításban ne legyen fenakadás.

Szabad a gabonaszállítás

Bukarest, június 4. A gabonaszállítás tilalmát a kitűnő termésre való tekintettel az egész belföldre feloldották.

A természetimádó

— Lakótársam és a háromhetes farkaskutya —

Gizskalay, a lakótársam nagy természetbarát és természetkutató. A ruhája is sátorlaphból készült utazó kosztüm, mintha még hétköznapi is természetkutató expedíciókat vezetne. Pedig csak vasárnap hódol eme szenvedélyének. Ilyenkor kiül a törzskávéház utcai terraszára és az ott emelkedő műbábérok és platók alatt írja keleti forróságától és bujáságtól átitított exotikus novelláit és verseit.

Az állatokat nagyon szereti. Órák hosszat el tudja nézni, ilyenkor nyáron például a levesébe hullott legyeket és szórakozott tudóshoz illően el is felejtkezik arról, hogy a levesnek egyéb rendeltetése is van, mint hogy a tudományos kutatás számára spirítusz helyett konzerválja a legyeket. Tegnap este pedig egy kis farkaskutyával tért haza. Kiürítette a könyvespolc egy rekeszét, könyveimet a földre hanyta és a helyiséget egyszerűen lerekvirálta az új lakó számára.

A lakást gyorsan be is rendezte. Egy cipődobozból ágyat készített és belehelyezte a kutyakölyköt, a háromhetest, aki rövid ideig elfogódottan nézett és hallgatott, de egy negyedórán belül hasogatni kezdte lelkét a honvágy, a sopánkodás anyja és hat testvére után. S fájdalomát nem is titkolta. Míg az ő lelkét a kínzó érzések hasogatták, a mi dobhártyánkat ő kezdte hasogatni. Sohasem hallott hangon nyivákolni, nyeffenteni, nyöszörgött, sirt, vonított, kesergett, kuncogott és mindezt pihenés nélkül.

— Itt nem lesz ma alvás — konstataáltam bátortalanul.

— Ezek vagytok ti elpuhult hipermoderne — válaszolt megvetőleg — zavarja a kényelmesteket és azért elrugnátok magatoktól a természetet . . .

— Nem a természetet akarom elrugni . . .

— Ez a kutya itt most a nagy természet kicsiny képviselője . . .

Igy folyt a feleselés köztünk, miközben teltek az éjfél órák és a gyöngye, kis háromhetes nem fáradt el a szakadatlan hangos lamentálásban. Az egész ház ébren volt már. Barátom a diványon tilt és simitgatta szeliden és vigasztalta barátságosan és becézgette gyöngéden és pofozgatta dühösen és vagdosta elkeseredetten a természet lármás képviselőjét. Már hajnal volt, lakótársam fáradtan, kimerülten esett le az ágyra. A kis kutyakölyök azonban még egyáltalában nem volt kimerült. Még nagyszerűen bírta hanggal és ideggel is. Én ébren hanykolódtam, de alig szóltam. Néha-néha szánakozóan csupán ennyit:

— Üssük agyon. Senkisésem fogja tudni.

Lakótársam mind kevésbé dühös pillantásokat vetett rám e kegyetlen megjegyzésekért. Sőt mintha ki is békült volna ezzel a gondolattal. De nem került gyilkosságra a sor. Barátom odajött ágyamhoz és összetett kézzel könyörgött:

— Nézd, nekem nincs erőm már, de te pihenél valamit. Kejj fel és vidd vissza ezt a dögöt.

Szó nélkül öltöztem és fogtam a kutyát. Mire visszajöttem, lakótársam már mélyen aludt és boldog mosoly játszadozott ajka körül. Későre ébredt, de szokása ellenére egy szót sem szólt még azóta a természetéről. Meg annak imáadásáról. Egy szót sem. (d. s.)

Brutális fosztogatás a piskii állomáson

Zsidó embereket lehurznak a vonatról és összeverik őket — Minden pénzüket elveszik

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Ha nem teljesen szavahihető tanuk jártak volna bent szerkesztőségünkben, s nem állának megfelelő nevek és adatok rendelkezésünkre, akkor magunk sem tudnók elhinni azokat a felháborító dolgokat, amelyek tanuk előadása szerint Piskii állomáson végbemennek. Az egyik a következőket mondja el:

— Május 31-éről június 1-re virradó éjjel Piskii állomáson utaztam keresztül. A vasuti kocsi, ahol ültem, közvetlenül a vonat elindulása előtt, egy ember, aki detektívnek adta ki magát, felkísért a kocsiszakaszba egy öreg, szakálás zsidóembert, aki rejtőn és össze volt verve. Előtte kiáltott még rá a kísérő, hogy amennyiben bárkivel szóba áll és elmeséli az esetét, úgy visszaviteti az állomásra. Hosszu ideig, míg a vonat messzire nem haladt, nem is lehetett tőle egy szót sem kivenni. Később lassanként elmesélte, hogy Szatmárra való és a piskii állomáson két hivatalosan fellépő egyén, akik közül az egyik rendőrtisztviselőnek, a másik detektívnek mondotta magát, azzal az ürügygel, hogy iratai nincsenek rendben, bevitték az állomáson lévő őrszobába, ahol akkor már egy másik zsidóember is volt, ott nekik estek és rettenetesen titlegelték őket. Amikor ezt megelégtették, elszedték tőlük minden pénzüket és azzal a fenyegetéssel, ha erről bárkinek is szólni mernek, csak nekik gyűl meg újra a bajuk. Az öreg zsidó elbeszélésének az egész szakasz tanuja volt, akik közül négyen nevüket is átadják általam az „Uj Keletnek“, hogy szükség esetén tanuságot tegyenek.

— A legérdekesebb a dologban, hogy a szakasz közönsége között többen kijelentették, hogy ez előttük nem új dolog, mert akik gyakrabban utaznak arra, azok már több hasonló eset megismétlődéséről szereztek közvetlen tudomást. Ha az áldozatokat jelentkezésre hívnák fel, úgy egész biztosan sokan akadnának, akik az őket ért atrocitásokról jelentést tennének. Biztos tudomásom van arról is, hogy a pályaudvar egyik alkalmazottja is hajlandó hivatalos vizsgálat esetén az állomáson történő garázdálkodásról vallomást tenni.

Ujból ismétljük, hogy informátorunk teljesen szavahihető, tekintélyes ember. Teljesen hihetetlennek tartjuk, hogy hivatalos közegek vetemedjenek erre a cselekedetre s véleményünk szerint csakis hivatalosan megtorlandó egyéni akcióról van szó. De mindegy, melyik eset forog fenn, a vizsgálatot haladéktalanul meg kell indítani, hogy erre a megdöbbentő ügyre teljes világosság derüljön.

A sztrájkoló angol bányászok közvetlenül tárgyalnak a bányatulajdonosokkal

Berlin, június 3. (Damian.) Az angol kormány a bányászoknak azt a javaslatot tette, hogy közvetlenül a bányatulajdonosokkal lépjenek érintkezésbe. A munkások a kormányjavaslatot elfogadták. Pénteken közvetlen tárgyalásokat kezdenek a bányatulajdonosokkal. Londoni hírek szerint a bányászvetség s a vasuti munkások között tárgyalások folynak az idegen szénblokkad megszüntetésére, mert ez megnehezíti a sztrájk sikeres kimenetelét.

Az ellenzék az erdélyi nemzeti párt javaslatáról

Bukarest, június 4. Az ellenzéki federáció végrehajtó bizottsága tegnap és ma a Majestic szállóban értekezletet tartott, amelyen az erdélyi nemzeti párt határozati javaslatával foglalkozott. Mihalache bejelentette, hogy a parasztpárt a többi párttól függetlenül fog dolgozni. Maniu többször felszólt. A döntést holnapra halasztották.

Ostromállapot Olaszországban

Róma, június 3. (Damian.) A kormány egész Olaszország területére kihirdette az ostromállapotot.

HIREK

Az UJ KELET telefonjai:

Szerkesztőség:	.. . . .	977
Kiadóhivatal:	.. . . .	844
Zs. N. Sz.:	.. . . .	558

„Póz”

Van benne rajongó romantika, van benne hősi póz és van benne törhetetlen nagy hit a magunk erejében és hit, erős, nagy, mindennel szembeálló hit a végső diadalban. És ez a mi legnagyobb erősségünk, ez a szívós, törhetetlen hit, mely mindig akkor hatalmasodik el a zsidó lelkeken leginkább, amikor mások elcsüggednek. És száz és egy formában, és termékenyítő tettekben történeti a hit és tegnap így esett: háromszáz chaluc utnak indult Galiciából.

Háromszáz chaluc utnak indult és azon a napon a galíciai zsidó lapok ilyen fölirattal jelentek meg: „ez a mi feleletünk a jaffai eseményekre”. Háromszáz chaluc utnak indult Galiciából — és mi különös volna ebben. Galiciából, Lengyelországból, Ukrajnából napról napra mennek a chaluc csoportok Erec-Jisra- elbe. De ez a háromszáz mégis valami más volt mint a többi, ez a háromszáz egy darab rajongó romantika, egy darab hősi póz és a magunk erejébe, a végső diadalunkba vetett győzhetetlen nagy hitünk kinyilatkozása. És ez a kinyilatkozás ezt harsogja: Jaffában harminc zsidó halottja volt az arab lázadásnak. Harminc zsidó hősi halott helyére induljon azonnal háromszáz élő zsidó hős, háromszáz ifjú chaluc és bosszulja meg a harminc elesett hőst, nem fegyverrel: ekével, ásóval, csákánnyal: „ez a mi feleletünk a jaffai eseményekre”. Mennyi romantika, mennyi hősi póz, mennyi hit, egyellenegy gesztusban: irigylem érte a galíciai cionistákat.

Milyen mások, milyen törpék, milyen kishitűek vagyunk, hozzájuk képest, mi erdélyi zsidók. Itt: csak egy ragalmazó száj hazudja világgá: „láttam ix urat szombat napján cigarettázni” — és máris jön a jelentés: „lehetetlen a sékelakciót lefolytatni, lehetetlen a sékelakat beszélni.” Ott: harminc zsidó élet kioltására, háromszáz csákányt szorító ököl a felelet. Hol vagyunk mi erdélyi zsidók, ettől a rajongó romantikától, ettől a hősi póztól, ettől a nagy, törhetetlen, magunk erejébe vetett, végső diadalunkat tudó zsidó hitől? g. j.

A chicagóiak bucsuja Weizmannról. Newyorkból jelentik: Weizmann és Ussiskin bucsuzása alkalmából óriási meetinget tartottak Chicagóban, ahol a két cionista kiválasztás beszéde után gyűjtést indítottak a Keren Hájjeszód javára. A gyűjtés félmillió dollárt eredményezett.

Strauss Oszkár — Japán követé. Washingtonból jelentik: Beavatott helyről szerzett információink szerint Strauss Oszkár az Unió kormányára ki fogja nevezni Japán követévé. Strauss a háború előtt Konstantinápolyban képviselte az Egyesült Államokat, Roosevelt elnöksége idejében pedig a munkaügyi miniszteriumban államtitkári tisztséget foglalt el.

A városi tanács az Electricát ajánlja a villamosművek koncessziójára. Kolozsvár város tanácsa tegnap délelőtt foglalkozott utóljára hivatalosan a villamosművek ügyével. Elhatározta, hogy a 1886—2547 t. c. és a Conseilul Dirigent második számú dekrétje alapján átteszi az ügy aktáit döntés végett a prefektusnak, akinek szövegszerűen azt javasolta, hogy a villamosművek koncesszióját az Electrica részvénytársaságnak adja. Metes prefektus döntését a belügyminiszteriumhoz lehet megfellebbezni.

Értesítés. A „Zeire Zion” vezetősége értesíti tagjait, hogy ma 5-én délután 3 órakor a neolog iskola termében (Calea Reg. Ferdinand 52.) ismertető előadást tart. Érdeklődőket a zsidó dolgozó rétegek soraiból szívesen látunk.

A Jehudit június 6-án hétfőn délután 1/2 5 órakor Guttman Peterné lakásán választmányi ülést tart. A vezetőség felkéri a választmány összes tagjait, hogy az ülésen kivétel nélkül pontosan jelenjenek meg.

Hogyan lehet Kötgyánon át Budapestre utazni. A bukaresti vasuti vezérigazgatóság a román magyar vasuti össze-kötetés megjavítása céljából június 7.-étől kezdve két új vegyes vonatjáratot léptetett éleibe Nagyvárad—Kötgyán között. Az egyik, az 5020. számú vegyesvonat. Nagyváradról indul reggel 7 óra 22 perckor, Nagyszalontára érkezik 8 óra 58 perckor, innen egyórai vámvizsgálat után indul 9 óra 58 perckor, Kötgyánra érkezik 10 óra 25 perckor. A MAV. vonat Kötgyánról indul 11 óra 25 perckor, Békéscsabára érkezik 12 óra 30 perckor, indul 12 óra 53 perckor és este 8 óra 15 perckor érkezik a keleti pályaudvaron Budapestre. Visszafelé a MAV. vonat indul Budapestről, a keleti pályaudvaron reggel 7 óra 10 perckor, Békéscsabára érkezik délután 2 óra 50 perckor, indul 3 óra 30 perckor, Kötgyánra érkezik 4 óra 50 perckor. Az 5019. számú román vegyesvonat Kötgyánról indul este 6 óra 50 perckor, Nagyszalontára érkezik 7 óra 17 perckor és egyórai vámvizsgálat után 8 óra 17 perckor indulva 9 óra 59 perckor van Nagyváradon. Az új menetrend megszünteti a Kötgyánon való eddigi hosszúság várakozást, amit ezután Nagyváradon kell eltölteni.

Vád Barbu Szevér ellen Az „Uj Kelet” tegnap megírta, hogy pénzcsempészés vádjá miatt több embert letartóztattak és több körözlelevelet adtak ki. Az ügyészség fogházában lévő Barbu Szevért, mint a reodörprefekturától értesülünk, állami pénzek körül elkövetett visszaélés miatt tartóztatták le, a pénzcsempészésben azonban nincsen része. Goldschägel elfogták.

A kofavonatok. A kolozsvári vasuti üzletvezetőség rendeletet bocsátott ki, amellyel a hatáskörébe tartozó területen újból életbe lépteti a kofavonat járatokat. Egy vonatpár fog közlekedni Kolozsvár és Csucs között a következő menetrenddel: Kolozsvárról indul délután 4 óra 45 perckor, Csucsra érkezik este 9 óra 5 perckor. Visszafelé Csucsáról indul éjjel 2 óra 45 perckor és reggel 6 óra 57 perckor van Kolozsváron. A másik vonatpár menetrendje, amely Kolozsvár és Tövis között közlekedik, a következő: Kolozsvárról indul délután 1 óra 35 perckor, Tövisre érkezik 6 óra 39 perckor. Visszafelé Tövisről indul éjjel 2 órakor és reggel 7 óra 21 perckor van Nagyváradon. A kofavonatok június 7-től közlekednek.

Magyar tenorista a bukaresti operában. Budapestről jelentik: Demény Artur a Városi színház tenoristája negyedmagával erdélyi körutrára indul. Mikor utlevélért jelentkezett a román követségen, Trifu követ megkérdezte, nem akar-e Bukarestben is énekelni. Demény kijelentette, hogy örömmel fellépne a bukaresti operában, de csak úgy, ha lehetséges lenne, hogy magyarul énekeljen. Trifu kijelentette, hogy érdeklődik Bukarestben, szabad-e a magyar nyelv. Pár nap múlva azután a követ értesítette Deményt, hogy az ügy rendben van, a bukaresti opera öt estére szerződött. Az öt magyarnyelvű opera-előadást június (végén tartják meg.

Tűz a kolozsvári pályaudvaron. Péntek délután félnegykor kigyulladt a kolozsvári pályaudvar posta és távirtdai anyagraktára és egy óráig tartó égés után teljesen elhamvadt. A tüzet azonnal jelentették a rendőrségnek és a tűzoltóságnak. Caracioni rendőrfőkapitány nemsokára megjelent a helyszínen és amíg a tűzoltók jöttek, katonákkal és rendőrökkel kihordatta a raktárban lévő telefon- és távirókészülékek legnagyobb részét. A tűz felőtör ért véget. A kár hetven nyolcvanezer lei.

Házasság. Gersl Reskát Ungvárról eljegyezte Weisz Márton Szilágyosmilyórol. (Minden külön értesítés helyett.)

Ausländer Mariska és Lusztig Nándor e hó 7-én d. u. 5 órakor tartják esküvőjüket az ort. izr. templomban.

Az aranyosgyéres—tordai vonatoknak csatlakozása lesz a fővonal vonataihoz. Az Aranyosgyéres—Torda között közlekedő vonatok menetrendje, a fővonalon közlekedő vonatokhoz való csatlakozás szempontjából a következőképpen megváltozott: Tordáról a 7969. számú vegyesvonat indul éjjel 10 órakor, Aranyosgyéresre érkezik 10 óra 29 perckor. Visszafelé Aranyosgyéresről indul éjjel 2 óra 10 perckor, Tordára érkezik 2 óra 32 perckor. Ennek a vonatpárnak Kolozsvárfelől van csatlakozása. A Bukarestbe menő vonatokhoz a következő vonatkör csatlakozik: Tordáról indul a 7911. számú vegyesvonat éjjel 3 óra 54 perckor, Aranyosgyéresre érkezik 4 óra 14 perckor. Visszafelé a 7914. számú vegyesvonat Aranyosgyéresről indul éjjel 4 óra 52 perckor, Tordára érkezik 5 óra 14 perckor. Az új menetrend június 7-én lép érvénybe.

Érdekes helyreigazítás. Franciaországban most ünnepelték meg Gustave Flaubert, a nagy regényíró születésének 100-ik évfordulóját. Párisban akadémikusokból és írókból Flaubert-bizottság alakult az ünnepély rendezésére. Az emberek nagy bámulatára a bizottságban Lescouve főállam- ügyész is szerepelt. Egy kíváncsiskodó kérdésére, hogy mi keresnivalója van a vád legfőbb képviselőjének ebben a bizottságban, egy akadémikus tag azt felelte, hogy Lescouve a vádhatóságot képviseli megemlékezésül és „helyreigazításul” Pinard állam- ügyész vádbeszédének, amelyet 1857-ben mondott a büntetőbíró előtt, mikor Flaubert Bovaryn erkölcsi cselekedete miatt a vádlottak padjára került. A nagy író csak védője Lenard ügyvéd hatásos védőbeszéde mentette meg attól, hogy az örökszép regényéért be nem csukták.

Az „Ivria” vasárnap, június 5-én délután 6 órakor előadó ülést tart az orthodox elemi iskolában.

Férőhelybér a bukaresti ipari kiállításon. A bukaresti ipari kiállítás igazgatósága közli, hogy az ipari kiállításon a kiállítók a következő bérösszegekért kapnak helyet a kiállítási pavilonokban: Egy négyzetméter sík terület 1000 lei, fal 200 lei. Sík területből minimálisan 8000 leiért, falfelületet minimálisan 1600 leiért kell bérelni. Azok a kereskedők, akik a vásáron nem vesznek részt, csak a kiállításon, vagy akik 10 ezer leinél nagyobb forgalmat nem csinálnak fenti összegeknek csak 30 százalékát fizetik. Jelentkezéseket az ipariminiszterium július elsejéig fogad el.

Az export import szabadsága felé. Bukarestből jelentik: A kereskedelem-ügyi miniszterium vas- és fahordók, a tézstaneműek, növény és állati zsiradékok, gyapjú- és kenderfonalak, valamint mindennemű zöldség kivételét engedélyezte. Szigoruan zárólva van a tölgyladorong, valamint a repce. A kereskedelemügyi miniszterium keblébe tartozó import bizottság előterjesztésére legközelebbi rendelet jelenik meg, mely szerint minden áru, kivéve a luxus cikkeket, szabadon behozható.

Erdély eleget tesz adózási kötelezettségének. Bukaresti közlés szerinti pénzügyminiszterium kommunikát adott ki, melyszerint a csatolt területek lakossága az adóhatalékok kifizetésének eleget tesz. Ugyannyira, hogy az egyes adóhivatalok teljesen fedezik a kiadásokat, és így bukaresti központból a tisztviselők fizetésére nem kell pénzt küldeni. Még főlöleg is van körülbelül 15 millió.

Letartóztatott rablógyilkos. Bukarestből jelentik: Jassyban letartóztatták egy francia örnagy gyilkosát, aki több kisenevi és jassyi bankban elkövetett betörésnek is tettese.

Uj törvényeket és rendeleteket mindenkinek ismernie kell. A Consum június 5-től kezdve minden számban közli román és magyar nyelven a Monitorul Oficial (Hivatalos lap) összes fontosabb közleményeit. Rendelje meg a Consumot, negyedévre 40— lei, Cluj, Str. Reg. Maria 34.

Mindenkinek el kell olvasnia a Dick cégnek mai számunkban leközölt hirdetését, mely hihetetlen olcsó árakról tanuskodik.

Ismét kapható Földes világhírű Margit krémje (szappan, puder, mely pár nap alatt újdév, szép, rozsdássá, simává teszi az arcot. Elküntet szőlőt, májfoltot, minden bőrbajt. Zsírtalan, ártalmatlan, rögtön szájit. Kapható mindenütt.

A hírneves Világosi MARTY-COGNAC Medicinál mindenütt kapható

KOZGAZDASAG

Megszüntették a hitelezett vasuti szállításokat. Bukarestből jelentik, hogy a napokban megjelent 2210. számú királyi rendelet a hatóságoknak és miniszteriumoknak szóló vasuti szállítások díjának hitelezését megtiltotta. Kivételt csak a katonai szállításokkal tesznek, amelyeket ezútn is hiteleznek.

Valutapiac:

Bécs, jun. 3. Lei 991, dollár 608, belga frank —, francia fr. 5005—, svájci frank 106 1/4, holland frt. 208 1/2, dán korona 106 1/2, jugoszláv kor. 1783—, norvég kor. —, svéd kor. 137-70, szokol 875 1/4, leva 687, lira 3175, márka 947, lengyel márka 5990, font sterling 2325, rubel —.

Prága, jun. 3. Lei 111 1/2, dinár 199 1/2, márka 106 6/2, leva 75 1/4, svájci frank 1208 1/2, norvég korona 1049 1/2, dán korona 1224 1/2, svéd kor. 1574 1/2, lira 338—, francia frank 589 1/2, font sterling 236-37, dollár 67 1/4, osztr. kor. 1090—, holland for. 1372—, belga frank —, lengyel márka 595.

Zürich, jun. 3. Bukarest 945, Berlin 890, Amsterdam 196 1/4, Newyork 572 1/2, London 2234, Páris 4745, Milanó —, Brüsszel —, Kopenhága —, Stockholm —, Krisztiania —, Prága 830, Budapest 232 1/2, Zágráb 425, Varsó 55, Bécs 130, Madrid —, osztr. leb. kor. —, Buenos Ayres —.

Budapest, június 3. Lei 390—405, font sterling 915—935, leva —, dollár 230—240, francia frank 1980—2010, márka 365—380, lira 1250—1280, osztr. kor. 38 1/2—39 1/2, rubel 67—69, szokol 350—360, svájci frank —, dinár 690—710, lengyel márka 23—25.

SZINHÁZ

Magyar Nemzeti Színház

Vasárnap d. u.: Az a huncut kéményseprő. (Gyermek-előadás, mérsékelt helyárakkal.)
 Vasárnap este: Hoffmann meséi. (Részben új szereposztással. Baranyay Jolán vendégjátékával.)
 Hétfő: A gyémántkőszőrüs. (Haradszor. Poór Lili főlépésével.)
 Kedd: Lakmé. (Opera-repriz. Baranyay Jolán bucsufőlépésével.)
 Szerda: Cseregrejtmek. (Operette-ujdonosság tizenkettőszerepes.)
 Csütörtök: Pálángó főhadnagy. (Operette-repriz. Új szereposztással s új betanulással.)
 Péntek: Vadgalamb. (Operette-ujdonosság, 6-oszoros. Hegyi Lili főlépésével.)
 Szombat: Bohémélet. Opera-repriz. R. Lorbeer Ilona vendégjátékával. Rendes helyárakkal.)
 Vasárnap: Gróf Monte Christo. (Új betanulással s új szereposztással.)
 Hétfő: Gróf Monte Christo.

A gyémántkőszőrüs. Háromfelvonásos bohózat. írták Aramont és Gerbidon, bemutatták a kolozsvári magyar színházban június 3-án. A darab ötlete nem új. Shaw Pygmalionja azzal a különbséggel, a shawi mely humor és szatíra könnyűvérti kedves párisi léhaság helyettesíti. Egy párisi grisettét mutat be, aki egy illem és mérdortanár segítségével, fokozatosan bukik fölfele, a bohém-tanya névtelenségéből egészen a miniszterek halószobájáig. A sovány mesét, kacagtató szinpadí trükkök egész sokasága teszi mulatságossá és ezt még tökéletesebbé tette, a színészek jó játéka. A címszerepet, az illemtanárt Oláh Ferenc adta. Jóízű és kifogástalan játékot produkált. Poór Liliről (a grisett) és Lengyel Vilmosról (a fiatal bohém) ujjat nem lehet mondani. Mint mindig, rágyogóan jók voltak. Laczkó Aranka egy öreg takarítónő szerepében, Izsák Margit mint egy tehetetlen kis grisett, Hort Idi és Keleti Gizel két kisebb szerepben szintén jók voltak. Ami a köznapí keretekből kinőtt, az Mihályffy alakítása volt. Egy öregedő kereskedő félig komikus szerepében sikertült neki tehetségét teljes nagyságában bemutatni. A darabot valóságos ártó és játéka során a nyilvános tansok egymást követték. A közönség

Sport-barátok csak

csemegét vásárolnak! Eladás nagyban és kicsinyben

Készíti: BERGER, cukrász

nagyszerűen mulatott. A rendezés is jó volt, kivéve a második felvonást, melynek díszletei erősen stilszerűtlenek voltak. (g. j.)

Tacia Fúlda, a kolozsvári opera magyar származású prima-ballerinája, a klasszikus táncok kiváló interpretálója, június 12-én a Román Nemzeti Színházban klasszikus táncestélyt rendez. E művészi estély részletes programját legközelebb hozzuk.

A színházi iroda hírei:

„Gróf Monte Christo.” Szenzációs színházi eseménye lesz a jövő hétnék Dumas világhírű romantikus művének, a „Gróf Monte Christonak” föllevenítése. — Cigánybáró — Baranyay Jolánnal. Holnap, vasárnap este a „Cigánybáró” kerül színre. Szaffi szerepében Baranyay Jolánnal. — „Lakmé.” Kedden este Delibes „Lakmé”-ja fog színrekerülni, a címszerepben Baranyay olánnal.

Főszerkesztő: DR. FISCHER JOZSEF

Felelős szerkesztő: MARTON ERNŐ

Kiadó: KADIMA kiadóvállalat részv.-t.

Szerkesztőség: Gálea Reg. Ferdinand (volt Ferenc József-ut) 48.

Kiadóhivatal: Szentlélek-utca 1/a.

Pályázat

Mint hogy a mezőtelegi ort. izr. hitközség megszöje a szabadkai hitközség által megválasztatot, fent-vezetett hitközség egy metszói állásra pályázatot hirdet. Pályázótól megkívánatik, hogy három elismert ortodox rabbitól בעל תמילה val birjon és hogy בעל תמילה és קורא בעל legyen. — Fizetés megállapodás szerint, lakás, egész שווימה és a szokásos mellékjövedelem. Utiköltsége csak a megválasztott tarthat igényt. Ttleagd, (Mezőtelegd.) 1921. május 10.

Hitk. előjárósága.

„Melissát” néhien, ha filmom cukorkát akar!

Nagykereskedők figyelmébe

Leitner & London ORADEA-MARE
 a Rosinger és Rippner wieni cég romániai expositurája üzlethelyiségét

Zöldfa-utca Nagypiac-tér sarokra
 helyezte át. Egyben értesíti a t. nagykereskedő urakat, hogy nagyobb tétel kötött, szövítt- és galanterie-áruja érkezett, melynek elárusítását megkezde

CURORNA ÉS CSOROLÁDE RAKTÁR
 LUSZTIG és NUSSBACHER Gálea Regele Ferdinand No. 31
 Szállítunk póstán, utánvét mellett.

Világvárosi mintára, pazar fénnel, — ujonnan berendezett
étterem és falatozó Nagyváradon,
 a Metropol, volt Sas-szálloda épületében Just Nissen és Mandl Simon vezetése alatt a napokban megnyitott Előrendű konyha. — Finom falborok. — Figyelmes kiszolgálás. — Szolid árak. — Frissen csapott sör

Grünwald és Péchy Üvegcsiszolda, tükörárugyár és épületüvegezési vállalata
 Oradea-Mare, Str. Gerliczy-utca 16

tudatja, hogy tükörüveg-szállítmánya megérkezett!
 Készít mindenféle csiszolt butorüvegeket és tükröket, tükrök ujjrafoncsorozását. — Fintükrök I. II. III. rendű (10/16 colli) ládákban. Épületüvegezés! Minden méretű valódi cseh tablaüvegek állandó nagy raktára

BREUER ÉS RÓNA
 nemzetközi szállítási-és bizományi vállalat
 ORADEA-MARE. Interurb. telef. 5-55
 Szállít bármely országból egész Románia területére vaggontételeket és darabárukat biztosítással.
 Olcsó díjtételek. Külön árúbiztosítási osztály

NYÁRI UJDONSÁGOK
 békebeli minőségben megérkeztek Neumann M. céghez férfi-, fiu- és leányka-ruha áruháza Cluj, (Kolozsvár) Piata Unirii 14. Telefon 431

I-a FEHÉR KORONADUGÓT ÉS SÖRÖSDUGÓT (ásványvízhez is) ajánl eredeti gyári árbán
KERTÉSZ EMIL ORADEA-MARE, Str. Alexandri (v. Teleky-utca) 34. sz.
KARL SIMON Klósterlei (Csehország) paraművek vezérképv. és bizom. lerakata

KOSER PENSIO SEMMERINGEN
 A világhírű — alsóausztriai magassati gyógyhelyen, orth. kóser pensió nyílt meg, elsőrangú, diétikus konyhával
 Cím: 1286-1

PENSION HIRSCH SEMMERING (N. ÖSTERREICH)

**Befőttes- és uborkás-
üvegek megérkeztek**
prima minőségben — sokkonként
negyvenöt leiert kaphatók
Táblaüveg — Ablaktapasz
Kristályfehér porcellánárak
Üvegárak — Wilhelmsburgi
kőedény — Keretlécek
waggontételben is kaphatók
Komlós Testvéreknel
ORADEA-MARE — NAGYVÁRAD

**Restaurant Bihor étterem (volt
Lloyd)**
ujonnan átalakított télterhelyisége **GRÓSZ FARKAS és STEIER
DÁVID** vevetése alatt **300 személyre berendezve MEGNYILT!**
LAKODALMAK és BANKETTEK rendezését jutányosan vállaljuk
ORADEA-MARE אונמער דער ליימאנר / מנחם זאב (NAGYPIAC TÉR)
נראם שוד' ש"ב בקהל יראים נאלאמא תחת דגל הרה"ג מוה"ר יוסף צבי דושינסקי שלימ"א

Gydrak! Fűrészek! Malmok!
820-1
Kőföldi gyártmányokkal minden
tekintetben versenyképes, olcsó
la gödör- (cseres) és chrom-
cserzésű timsós varró- és kötő-
szijak, — valamint mindenfajta
technikai bőrök kaphatók a
**RENNER TESTVÉREK ÉS TSAI
BÓRGYAR RÉSZV. TÁRS.-NÁL**
— A gépszijak vizesen nyújtottak! —

PANAMA KALAPOKAT
felelősség mellett a legszebben
és leggyorsabban tisztítanak
KOHN N. EMIL
villanyerőre berendezett
férfi- és női kalapműhelyében
Cluj, Reg. Ferdinand (Ferenc József-ut) 37

Bor, sör és szesz,
1185 valamint likőr, rum és cognac
nagyban és kicsinyben kapható
Wiegner Samu bornagykeres-
kedőnél Désén
Levélbeni megrendelések pontosan eszközöltnék

PÖSTYÉN
világhírű iszapforrásai ismét kényelmesen
felkereshetők. Tökéletes békebeli üzem.
Kittűnő ellátás. Mindennemű diéta.
THERMIA PALACE
a legkiválóbb szállószanatórium, a gyógy-
fürdőkkel egybeépítve. — Az utazást, vízum-
megszerzést, pénztutalást és a fürdőüzemet
illető minden felvilágosítást megad a fürdő
erdélyi irodája: 1243
UNION-BANK Réss.-Társ.
Oradea-Mare (Nagyvárad),
str. Reg. Maria (Bémer-tér) Kolosváry palota.

Verseny árak !!
Havonként külföldi behozatal
Mielőtt vásárol, győződjék meg
árakról.
Rövidáru papíráru cigarettapapír szomsz. edények drótszeg
Nürnbergi árak fűszerek hűvelly háztartási cikkek grafit (vaspor)
kaphatók a
NAGY ÁRUHÁZ
(volt Széchenyi-áruház)
nagykereskedésben CLUJ (KOLOZSVÁR). Tel. 494.

Megérkeztek! 1020-1 Megérkeztek!
Berger Dezső cég Calea Reg. Ferdinand 33
kézimunka üzletébe
a legujabb ruha-, fehérnemű-, ágyterítő-, függöny-,
stb. MINTÁK. Előnyomatott kézimunkák, len- és
pamutvászonra, nagyban és kicsinyben állandóan
raktáron. — Ugyszintén kész kézimunka motívok

Kész nyári ruhák, hölgyek és
leánykák részére érkeztek **SIPOS JENO** céghez
— Főter 17. szám, —

ארמון "מאב" אב"עסארנוק
és étterem jóitalok, naponta friss házisütemények
GRÜNFELD-nél
Oradea-Mare, Str. Saguna (volt Kapucinus-utca) 6.
Pontos kiszolgálás!! — Szolid árak!!

**Triesztből utban van
kettő vagon**
új vágásu tartós
„Verdelli“, — 300-as
citrom és sardella-ringli
és valódi rizskeményítő
nehány nap múlva érkezik meg a
Katz és Bernát
cégek Cluj-Kolosvár, Széchenyi-
tér 34, ahol a legolcsóbb napi árban
for elárusítottat. **NAGYOBB VÉ-
TELNÉL ÁRKEDVEZNI.** Telef. 397

VADÁSZ ÉS TSA
VILLAMOSÁGI ÉS VIZVEZETÉKI RE-
RENDEZÉSEK SZERELÉSI VÁLLALATA
Cluj, Egyetem-utca. — New-York épület.
Telefon: 2-14. 997

„METROPOL“-ban Caffe-restaurant
és előszobája elegáns-
zone estaként (1920)

Már megnyilt **Grün és Rosenfeld**
1228-1 ארמון "מאב" אב"עסארנוק
▲ **OLÁHSZENTGYÖRGYÖN**

3 és 4 águ
Széna és trágyavillákat
bármely mennyiségben, az elismert legjobb minőségben, — „Kerék“ védjeggyel — a legolcsóbb
gyári árakon szállít
Hasenfeld Zsigmond Fia Vasáru-ügynöksége, Szatmár,
a csehországi „GABELWERK-NEUERN“ gyár nagyromániai vezérképviselete
E gyár szatmári vezérképviseleténél **ÁLLANDÓ, ELVÁMOLT RAKTÁRT** tart fenn Nagyrománia
részére és bármely tetszőleges mennyiséget szállít azonnal akár ab gyár, akár szatmári
raktárából elvámolva
Megkeresések kizárólag fenti vezérképviselethez intézendők. Sürgőncim: Hasenfeld Szatmár

FÜRDŐI ÉRTESETÉS.
Szives tudomására adom a n. é. közönségnek hogy
Borszék fürdőben
Markevics szállodában egy a mai igényeknek
legjobban meg- **vendéglőt és éttermet**
felelő orth. **nyitottam, ahol izléses és ocsó ételek lesznek kiszol-**
gáltatva. — Ugyanott butorozott szobák ágyenneművel
kaphatók. 1185-1 **LÉBE MÁRKUSZ**

KRISTÁLY
Fest, tisztít. TELEFON
500, 11-21

WEISZ ÉS MOLNÁR
899
Női divat, kötött
és rövidáru üzlete **Cluj (Kolozsvár)**
Calea Regala Ferdinand (v. Wessolényi Miklós-u.) 7.

Naponként friss tej kapható
reggel 9-11 óráig kisebb és nagyobb mennyi-
ségben literenként 2-50 leiert
Calea Regele Ferd. (Ferenc J.-ut) 70. szám alatt
Bognár és Szántó házbán 1227-1
BOGNÁR és SZÁNTÓ
Erdélyi kereskedelmi r.-t. gyalui tejgazdasága

Kérje mindenütt a legfinomabb **PÉNZZES CSOKOLADÉT,** mert ha van szerencséje, 20 leit is találhat benne
MINDEN TIZEDIKBEN PÉNZ VAN

APRÓHIRDETÉSEK

Egy sor ára 1 lel. Vastagabb betűvel 2 lel.
Legnagyobb apróhirdetés ára 10 lel.

Egy szemüveg találtott igazolt tulajdonosa átveheti a kiadóhivatalban.

Butorozott szobát keres intelligens fiatalember. — Cim a kiadóhivatalban.

Egy kilátzott régi hegedű eladó Garai János-utca 79.

Eladó egy complet 4-es cséplő garnitúra. A cséplő Hoffner-féle 900 m/m-es A nyersolajmotor egy alig 6 hétig használt Magy. állam vasutak gépgyárából származik. Az összes szíjjazatokkal együtt ára Lei 40.000.— helybeli állomáshoz szállítva. Sándor malom. Sz. somlyó 1121-I

Eladó egy jókarban levő teljes villanyerőre berendezett mosóda: háromlécű villamosmotor, — transzmisszióval és szíjjakkal, egy-egy mosó-, fecsaró-, vasaló-, fényesítő- és keményítő gép. Szükség esetén felvételi-üzlet is átadó. Berger Viktor ügynök Satu-Mare, Vár-u. 15. 1057-I

Olcsó tüzelő anyag. Sütés és főzéshez jól bevált fenyőlé, valamint mindenféle tüzfűt legolcsóbban házhoz szállít **Richter Salamon** fakeskedő P. Mihailul Viteazul (v. Szécheni-tér) 37. 1003-I

Csak egy ut vezet az erőhöz, egészséges a pártalan hatású **HIGIEA SÓSBORSZESZ**

Kapható mindenütt!
Gyártja: „HIGIEA” Kosmetikai és Vegyészeti Gyár
1214 CLUJ — KOLOZSVÁR

BLUMENFELD ÉS SIMON RT. CLUJ 1208 For. szesznagykereskedés, likőr- és rumgyár
Ajánlja saját főzött szilva-, seprőlájkaját és cognacját, kitűnő likőr- és rumkülönlegességeit, valamint finom uradalmi fűszerét
Str. Julia Maniu (v. Szentegyház-u.) 23

CLUJ 1216 ELSŐ ERDÉLYRÉSZI KOLOZSVÁR ÉKSZERÁRUGYÁR
Átköltözött saját házába, Timár-u. 12.
Bejárat a Szappany-utca felől.
Roth és Goldberger

1211

L'or crém

a legjobb arc- és kézápoló.

Főraktár:
László és Társa
parfumeriája CLUJ, Piata Unirei 12. (v. Bittóhelyiség)

RIA
vérszegénységben, görvéllykórban bőrbetegségben, izom-, vagy izületosuzban, idegbetegségben, az ivarszervek idült bántalmában **szenved, vegye meg a pártalan gyógyhatású házi gyógyfürdői célokra igen elterjedten használt kitűnő**

vásártelki természetes vaslápsót (Eisenmineralmoor, Moorsalz) kapható minden mennyiségben a

RÓZSA nagy- 1215 drogeriában, Cluj—Kolozsvar, — Piata Unirii 26. (Mátyás kir. tér)

Butor- és épület- vasalást, gazdasági cikkeket, permetezőt, stb. meg- lepő olcsó árban szállítok postán és vasúton. Kérjen árajánlatot. 1240

Stern vaskereskedő Str. Nicolae Jorga (Zöldfa-utca) 10 sz.

Lőrincz Sándor
Automobilvállalat,
javító műhely,
autogén hegesztés
Cluj, C. Reg. Ferdinand 116

GOLDSTEIN, WEISZ ÉS DAVIDOVITS
1214 óra és óraker- lékek nagyban
ORADEA-MARE, Ferdinand király-u. 8

Dick

cégnél

OLCSÓ NAPOK

Szenzációs árak

1 mtr karton	7.—
1 mtr piros delén	9.—
1 mtr csikos batiszt	10.—
1 mtr kitűnő kanavász	10.—
1 mtr elsőrendű divat batiszt	12.—
1 mtr kitűnő kreton minden színben	13.—
1 mtr elsőrendű vászon	11.50
1 mtr amerikai angin	13.50
1 mtr prima francia delén	20.—
1 mtr legjobb mosó dirndli delén	21.—
1 mtr angol zephir ingekre	14.—
1 mtr fekete sorsch	35.—
1 mtr kitűnő lüster	78.—
Egy teljes férfi öltönyre való angol gyapju férfi szövet 2 ⁸⁰	255.60
1 mtr. tegethoff gyapju női szövet	98.—
1 mtr kitűnő lepedő vászon	26.—
1 mtr sveici himzett grenadin	18.—
1 mtr kelengye vászon	11.50
1 mtr „lilium” vászon	13.—
1 mtr női és férfi gyapju szövet 140 cm széles	91.28
1 mtr papita szövet	25.—
1 mtr köpeny szövet	65.—
1 drb férfi ing	45.—
1 drb férfi ing és nadrág	59.—
1 drb női ing	39.—
1 drb fekete és színes triko-bugyi	34.—
1 drb fu nyári trico	34.—
1 drb gyermek fürdő trico	49.50
1 drb női fürdő trico	59.50
1 drb férfi fürdő trico	59.50
1 drb himzett etamin blous	98.—
1 drb női kötény	19.— leitől
Gyermek ruhácskák	49.— leitől
1 pár férfi harisnya	7.—
1 pár női harisnya fehér és fekete	10.—
1 drb női zsebkendő himzett	7.—
1 drb férfi zsebkendő	6.50
Kötött selyem nyakkendők	20.—
1 pár férfi cérna keztyü	18.—
1 pár női selyem keztyü fehér és színes	27.—
Kézelő gomb-, nyaktü és gallérlanc garnitúra finom gyögyház kivitel	18.—
1 drb gallértü	—50
1 drb piaci táska	5.—

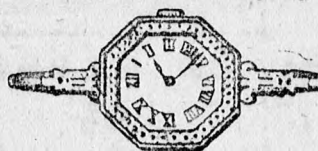
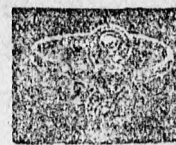
Gyermek patent harisnya eredeti gyári árban!

PALACE-KÁVÉHÁZ

TIMISIOARA — TEMESVÁR

Temesvár legelőkelőbb és leglátogatottabb kávéháza. Belváros főutvonalán. Kitűnő italok és hideg ételek. Figyelmes kiszolgálás. Esténként cigányzene. 5 órai teák. Délutánonként kvartett.
— Tulajdonos: DAN ARTHUR
— Erdélyiek találkozóhelye.

Ékszereket, ezüst-
neműeket

zseb- és kar-
órákat teljes
bizalommal
vásárolhat

FENYŐ ÉS BRAUNFELD-NÉL
Cluj, Piata Unirei 9. Telefon 350

ERDÉLYI ENYVGYÁR

RÉSZVÉNYTARSASÁG

CLUJ—KOLOZSVÁR
STR. APRINJOARELOR (GYUFAGYÁR-U.) 15

Deutsch Testvérek Cluj, Piata Unirii (v. Mátyás király-tér) 35.
Nemzetközi szállítási vállalat. — Rendszeres gyűjtő- és vagonforgalom a külföld, valamint a belföld minden irányából és irányába. — Fuvardíjviszterítési és felülvizsgálati iroda.

KLEIN ÉS LAZÁR

nemzetközi szállítási vállalat
Arad, Str. Col. Pirici (Vörösmarthy) 2.
Rendszeres gyűjtő és vagonforgalom a külföld valamint belföld minden irányából és irányába
Kirendeltség a curtici határállomáson

Externa nemzetközi szállítási és vámolási vállalat

Központ: Oradea-Mare. 1285
Fiókok: Biharpüspöki, — Bihar-keresztcs, — Nagyszalonta, Kötégyán, Halmi

Nemzetközi transportok. Állandó gyűjtővagonok Wienből, Budapestről és a külföld nagyobb városából. — Állandó belföldi gyűjtőforgalom.
Sürgőnycim: „EXTERNA” — Oradea-Mare

Gyermekkosci,

gummilabda, porcellán és üvegáruk érkeztek. Nagy választékban kaphatók

Eisenstädter Fülöp

áruházában
(volt Lakatos-bazár)
Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 13